

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mail oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 59 • Maribor, torek, dne 23. maja 1939 • Leto XIV

Pomembna izjava predsednika kovinske industrije

Predsednik »Zveze jugoslovanske industrije železa in kovin« inž. Ljubomir Godjevac je v uvodniku zadnje številke »Metalurgije«, ki je časopis zveze naših kovinarskih industrijcev, napisal uvodnik, v katerem pravi med drugim: »Poleg možnosti, ki so nam jih nudile reparacije, poleg ugodnih časovnih razmer in očitnih vzgledov v bližnjem in daljnem sosedstvu smo po skoro dvajsetih letih prišli šele do tistega, kar predstavlja podlago kovinske industrije in njeno začetno vlogo v obrambi zemlje. To je posledica tega, da v naši državi skoro dve desetletji ni bilo nobenega gospodarskega načrta, dočim so vsi okrog nas po načrtu dvigali i poljedelstvo i industrijo. Vzporedno s pomanjkanjem kakršnegakoli načrta se je leta v leto širila še velika in usodna zabloda: da smo mi bogata poljedelska država z neizčrpnimi zakladi rud in gošpodarskim bogastvom — ki ji ni treba toliko industrije, ker bi vsako podpiranje industrije šlo na škodo poljedelcev, ki da tvorijo 80 odst. prebivalstva te zemlje.

Toda iz statističnih podatkov o gmotnem položaju naših poljedelcev, iz zadnjih statističnih podatkov o velikem prirastku prebivalstva, iz poročila o stanju naših gozdov, iz strokovnjaških mnenj, da bodo naši najbogatejši rudniki izčrpani v enem ali dveh desetletjih, iz gladi po železu v Evropi, ki bi mogel v nekaj letih požreti vso našo Ljubijo, iz vsega tega se jasno vidi, kako velika in težka je bila ta zabloda. Mi smo siromašna zemlja. Naš izvoz vseh vrst žita predstavlja izvoz kruha, ki je prikrajšan sto in sto tisočem lačnih Jugoslovancev, ki ne najdejo nikjer pravega zaslužka, ker mi hranimo tuje s kruhom, ki ga njim odtrgamo od ust. Naša rudna bogastva izčrpavajo tujci, da nam jih predelana, za drag denar, nazaj prodajajo. Naši gozdovi tudi odhajajo v tujino, a novi gozdovi težko in počasi rastejo. — Naše prebivalstvo se občutno množi in s tem so pred nami zelo motni izgledi bodočega gospodarskega in socialnega stanja.

Na podlagi vsega tega opozarja g. Godjevac vse merodajne činitele, naj že vendar pomislijo na nek načrt za vse naše gospodarstvo.

Novi predsednik izvršilnega odbora socialistične internacionale

po odstopu s. de Brouckera.

Na mesto radi starosti odstopivšega s. de Brouckera je bil izvoljen za predsednika izvršilnega odbora delavske socialistične internacionale s. J. W. Albarda, ki je obenem predsednik socialno demokratičnega zastopstva v holandskem parlamentu.

Naš nenapadalni pakt z Nemčijo in Italijo?

»Piccolo« objavlja vest angleškega »News Chronicle«, da bosta ob sklepu vojne zveze med Italijo in Nemčijo podpisani dve nenapadalni pogodbi, in sicer med Jugoslavijo in Italijo ter Nemčijo. List ne dostavlja nobenih pripomb, razen, da naj bi se glavne smernice teh pogodb določile v Berlinu, ko bosta Ribbentrop in Ciano podpisala vojaški pakt med Nemčijo in Italijo.

Med Poljsko in našo državo se bodo pričela trgovinska pogajanja po sklenitvi trgovskega dogovora z Nemčijo.

Evropa pred odločitvijo

Ali v pogin ali v federacijo svobodnih narodov

V Parizu sta te dni pred izbranimi političnimi predstavniki predavala bivši britanski mornariški minister Duff Cooper in predsednik panevropske unije Coudenhove-Kalergi. Vredno je, da naši bralci spoznajo glavne njene misli.

Duff Cooper je najprej opozoril na svoje predavanje, ki ga je imel pred petimi meseci v Parizu.

Nato je razlagal revolucijo javnega mnenja v Angliji, ki se je začela pred štirimi meseci.

Coudenhove-Kalergi je govoril za njim, kakšna bo nova Evropa, ki bo izšla iz te krize:

»Mir od jutri se mora izogniti vsem zmotam versajškega miru. Federativna Evropa od jutri se mora izogniti vsem zmotam društva narodov.

Ako hočemo organizirati stabilen mir, mora ta sloneti na svobodni privolitvi vseh narodov tega kontinenta in posebno na odobrenju nemškega in italijanskega naroda.

Nemško vprašanje bo preživelo vse ideologije in politične konstrukcije.

Nemško vprašanje se more definitivno, pravično in miroljubno rešiti samo v evropskem okviru.

Nadalje je predavatelj govoril o treh velikanskih skupinah, ki se formirajo na svetu: to so panameriška unija na zapadu, sovjetska unija na vzhodu in 600 milijonski rumeni imperij. In med temi tremi bloki je raztrgana Evropa... Če se hoče Evropa rešiti, se mora kmalu združiti kljub vsej politiki.

Evropske države ne smejo iti v medsebojno vojno, ker »vojna med Evropejci pomeni državljansko vojno.«

Nato je rekel:

»1939. leto bo odločilno za evropsko unijo. Trojno zvezo med Francijo, Anglijo in Poljsko smemo smatrati v zgodovini kot vogalni kamen nove federativne Evrope, kakor je trojna zveza med tremi kantoni: Schweiz, Uri in Unterwalden v srednjem veku pomenila temeljni kamen kasnejše švicarske federacije, ki je prototip evropske federacije, ker je pokazala, da je mogoče Evropejcem nemškega, francoskega in

italijanskega jezika živeti skupno in sodelovati brez nacionalnega sovraštva, brez vojnih groženj, brez gospodarskega trenja: v stanju miru, ki stabilno sloni na skupnih interesih, na skupni ideologiji in na medsebojnem spoštovanju.«

Pariški »L'Oeuvre« poroča o vtisu tega predavanja:

»G. Coudenhove je končal. Občinstvo ploska, prevzeto od tega izrednega človeka, ki že dvajset let služi svoji domovini: Evropi.

Tem ljudem, ki jih vznemirja prihodnost, je on znal pokazati to staro Evropo, bolno, tresočo se od mrzlice, ki pa ima pri roki zdravilo — eno edino zdravilo. Ali bo vzela to zdravilo... ali pa bo poginila.

Na celini, kjer prebiva 400 milijonov človeških bitij, se iščejo ljudje, ki se upajo v leto 1939. proglasiti se za Evropejce —

— Za ljudi.

Ne za barbare!»

Francoski socialisti o režimu in državi

Kako je odgovoril Blum predsedniku francoske vlade v parlamentu.

Nedavno je govoril predsednik vlade Daladier v francoski zbornici o močni in zedinjeni Franciji z ozirom na zunanjo varnost. Odgovarjal mu je Leon Blum, ki je rekel med drugim:

»Izjave Daladiera so bile sprejete z odobravanjem in zagotovljena je večina, toda to ne pomeni, da je treba opustiti, da se posluša tudi predstavnika one strani, ki ne odobrava vsega, kar je predsednik rekel.« Blum opozarja na nevarnost, ki lahko nastane, če se uvede praksa in če zbornica sama sprejme bičaj, da se samo posluša to, kaj bo rekel predsednik ali predstavnik vlade. Blum je nadalje poudarjal nado, da se ognemo vojni. Edini pogoj za mir je, če bo politika, ki jo vodita Anglija in Francija, iskrena.

O tem se mora prepričati ves svet. Nato je Blum obširno pojasnil, o čem se je razgovarjal v inozemstvu. »Povsod se boje« — je rekel — »da bi se zopet popustilo z izgovorom, da se prepreči katastrofa.« V svojem nadaljnjem govoru je rekel: »Nasprotnike Anglije in Francije je treba prepričati o tem, da bodo naleteli na odločen odpor, če bi hoteli rušiti mir. Brez Sovjetske Rusije ni mogoče v vzhodni Evropi vzpostaviti neko konstruktivno mirovno politiko. Blum je izrazil svoje prepričanje, da se bodo pogajanja z Rusijo uspešno zaključila. Meni pa, da bi se bila morala ta pogajanja s strani Pariza in Londona hitreje vršiti.

Oziraje se konkretno na govor Daladiera, je Blum konstatiral, da socialisti ne morejo glasovati za one naredbe vlade, ki težko zadevajo široke konzumentske vrste in ki utesnjujejo socialne pravice delavskega razreda, ki so z zakoni regulirane. Zato je izjavil, da bodo socialisti glasovali proti predloženemu dnevnemu redu (zaupnici vladi). »Ali« — je rekel — »bila bi zmeta, če bi se hotelo v tem videti znak, kakor da so socialisti nasprotniki narodnega edinstva; oni glasujejo sedaj proti vladi zaradi njene notranje politike in zaradi tega, ker bremena za državne potrebe v teh usodnih časih niso pravično razdeljena; nekaj drugega je, če gre za

neodvisnost in svobodo domovine v okviru kolektivne varnosti narodov.«

Noben socialist spričo sedanjega položaja ne more govoriti drugače in gotovo je, da tudi nobeden ne bo delal drugače.

Blum o zunanji politiki

Zakaj vlada ljudske fronte ni posegla v španske zadeve.

Na veliki socialistični skupščini v Clermont-Ferrand je govoril predsednik socialistične stranke s. Blum, ki je rekel, da je kot predsednik vlade ljudske fronte prevzel odgovornost za nevmesavanje v Španiji, ker bi bila vsaka intervencija mogla izzvati vojno in to v času, ko je bilo javno mnenje Francije podeljeno. Blum je tudi rekel, da ni protiven novim razgovorom s komunisti, v svrhu da se sklene z njimi dogovor glede enotnega nastopanja v točno označenih vprašanjih. Glede zunanje politike Francije pa je rekel Blum, da je z njo sporazumen.

Usmrtitve v Španiji

Po poročilu »Pariser Tageszeitung« od dne 19. maja je bilo v sredo, dne 17. t. m. v Španiji justificiranih osem članov socialistične mladine, dalje socialistični pisatelj Alvaro de Retana in

prejšnji predsednik madridske advokatske zbornice Lopez Uribe. Alvaro de Retana je bil obtožen tatvine verskih predmetov.

Kako je v Španiji?

Znani dopisnik angleškega lista »News Chronicle«, Julian Amery, se je zdaj vrnil iz Španije ter takole piše o svojem potovanju: »Ves čas državljanske vojne so bile od nacionalistov zasledene pokrajine s hrano precej dobro preskrbljene, toda zdaj ko morajo nacionalisti prehranjevati velika industrijska središča Barcelono, Madrid in Valencijo, jim kar se hrane tiče, gre zelo trdo. Belega kruha ni več videti, mesa, masla in kave je povsod zelo malo. — Večina prebivalstva se prehranjuje z lečo in suho polenovko. 4 milijone ljudi dobiva hrano v posebnih kantinah, ki so jih organizirali falangisti.

Italijanski in nemški vojaki odhajajo iz Španije

»United Press« poroča, da sta angleški in francoski poslanik vprašala v Burgosu, kdaj bo Franco odpustil nemške in italijanske vojake domov. Franco je obljubil, da stori to takoj po paradi v Madridu. Isto poročilo pravi, da se nahaja v Španiji še vedno 36.000 prostovoljcev italijanske in 8000 nemške vojske. Nemško in italijansko moštvo se vrne domov, v Španiji pa ostanejo tehnični oddelki, instruktorji in vojni material, kar bo morala Španija plačati. Pripomniti je treba, da so bili pred tem poslani že večji oddelki italijanskih prostovoljcev v Italijo.

Jubilej naših srbskih sodrugov strokovničarjev

ob 35 letnici ustanovitve Glavnega radniškega saveza.

Pri nas v Sloveniji premalo poznamo ogromno delo na kulturnem in socialnem polju naših sodrugov v stari in sedanjih Srbiji. Razmere v Srbiji so bile še pred štiridesetimi leti jako patrijarhalne in gospodarstvo je bilo slabo razvito. Vendar so se že v tisti dobi uveljavljali socialni učitelji in borci tako med inteligenco kakor tudi med delavstvom. Razvila se je socialistična in delavska literatura bujno, kakor v malokateri drugi deželi.

Na podlagi te velike duhovne priprave so srbski delavci ustanovili svoj Glavni radniški savez, ki je danes enaka ustanova za Srbijo kakor Strokovna komisija za Slovenijo pri nas.

Če mislimo na težke okolščine v Srbiji, ki je bila takrat nerazvita in zaporedoma zapletena v razne vojne, zlasti je bila zanjo svetovna vojna težka preskušnja, se moramo čuditi sijajnemu razvoju delavskega strokovnega gibanja ter izreči srbskemu delavstvu priznanje tako glede vztrajnosti kakor tudi načelnosti, v kateri je gibanje vzgajalo svoje članstvo.

Dne 26. t. m. slavi srbsko delavstvo petintridesetletnico ustanovitve Glavnega radniškega saveza. V ta namen

priredi celo vrsto društvenih zborovanj, da s ponosom pregleda dosedanje delovanje saveza ter pozivi svojo aktivnost tudi v današnji dobi. Jubilej je to socialnega in kulturnega dela, ki ima za naš razred velik zgodovinski pomen.

Strokovna komisija v Ljubljani je Glavnemu radniškemu savezu ob tej priliki v imenu strokovno organiziranega delavstva v Sloveniji poslala naslednji pozdrav, da s tem izpolni svojo sodružno dolžnost:

Dragi sodrug!

Proletariat Jugoslavije je takoj po končani svetovni vojni ustanovil za vso Jugoslavijo enotne delavske in nameščenske svobodne strokovne organizacije. Zavedal se je, da more vršiti veliko kulturno in socialno delo na ozemlju države le enoten in solidaren.

Občudujemo velike napore in uspehe Glavnega radniškega saveza že pred svetovno vojno in zlasti tudi po vojni, ko je ob enem vse jugoslovansko delavstvo roko v roki sodelovalo in se borilo za kulturne in socialne dobrine, kakršne so vredne človeka. Delavstvo Slovenije je hvaležno bratskemu zveznemu gibanju in mu ob priliki petintridesetletnega obstoja sodružno najiskrenejše čestita ter obljublja vso svojo zvestobo in solidarnost kakor doslej tako tudi v bodoče.

Svoboda naših organizacij je svetinja, ki je potrebna zajednici naše državne skupnosti in utemeljena v naših državljanjskih pravicah. S sodružnim pozdravom!

Vest iz Zagorja ob Savi

Iz lokalne kronike je poročal »Rdeči Prapor« v isti številki to-le zanimivost iz Zagorja:

»Občinski tajnik Kerschmigg, false Keršnik, posnema Dolfeta. Še pred pol letom so bili Sokoli pri njem divjaki. V času, ko so imeli Sokoli veselico na vrtu gospe Weinbergerjeve, je dejal: Ta sokolska zverina ne da celo noč miru; še spati ne morem; to so hujski kakor divjaki. Vsaka beseda, ki je prihajala iz njegovih ust, je bila psovka za Slovence.

Radi tega se povprašujejo danes po Zagorju, če je mogoče, da je pred pol letom so bili Sokoli imena židovskih Eberatcev... Gospod Kerschmigg ima že zagotovljeno, da bode računovodja posojilnice in hišnik Sokolskega doma, če se mu posreči spraviti pomembno organizacijo na narodnjaški podlagi na noge.

Zadnje vesti

Velike poplave je povzročilo deževje po vsej Sloveniji. Sava naglo narašča. V okolici St. Jurija ob juž. žel. je več hiš obkoljenih od vode. Pri Ivanikovcih se je utrgal oblak in so posevki uničeni.

Ban dr. Natlačen v Ptuj. Na svojem nadzorovalnem potovanju je prispel ban dr. Natlačen v Ptuj.

Demonstracije pred poljsko carinarnico v Gdanskem so se po poročilu »Avale« zopet ponovile.

Kongres socialistične mladine na Švedskem

V Stockholmu se je vršil velik kongres Združenja švedske socialistične mladine. Mladina je zborovala pod geslom: »Narod in deželna obramba«. Kongresu so prisostvovali ministrski predsednik, minister za narodno obrambo, ki sta člana socialno demokratične stranke ter zastopniki vojaških oblasti.

Dama in po svetu

Kar je dolgo v rabi se obrabi. »Hrvatski dnevnik« piše: »So besede, ki zglobljajo smisel in vrednost, ako se jih predolgo in prevečkrat uporablja. Zadnji čas je prišla v modo beseda »sporazum«. Nič ni lepšega in idealnejšega od sporazuma. Pa kaj se je zgodilo? Tega gesla so se oprijeli tudi oni, ki niso nikdar mislili na spoštovanje pravice. Zapisali so ga na svojo zastavo, samo zato, da ga kompromitirajo. Čim smatrajo, da ne more vsak narod popolnoma svobodno odločati o sebi na področju, na katerem živi, so ti ljudje pogazili pravi smisel sporazuma. Zato je to geslo popolnoma izgubilo svojo privlačnost. Toda kakor tudi se gesla lahko obrabijo, se pa nikdar ne more obrabiti pravična misel. Ena takih misli pa je, da mora biti hrvatski narod svoboden na svoji zemlji.«

Za klobuk s' ga bom zataknil. »Hrvatski dnevnik« piše: »Ljubljanski 'Domoljub' piše o 'hujskačih' proti sporazumu... kakor, da bi kakšni hujskači mogli preprečiti, da bi se naredilo nekaj dobrega in pametnega... Kadar kdo ne mara kakšne stvari, pa noče tega javno priznati, potem si redno izmisli neke hujskače.« Potem pravi 'Domoljub': »Mi Slovenci želimo sporazum radi države in zato, ker bomo tudi mi dobili tako samoupravo, kakršno bodo dobili Hrvati.« — K temu pristavlja »Hrvatski dnevnik«: »Domoljub' si lahko zatekne samoupravo za klobuk.«

Nikar se varati. »Slovenec« še vedno piše o sporazumu in se pri tem sklicuje tudi na zagrebški »Obzor«, ki je nedavno tega omenil, »da je v vprašanju sporazuma treba počakati na protipredloge.« »Hrvatski dnevnik« piše: »Mogoče 'Obzor' res pričakuje protipredlogov. Nam ni o tem ničesar znano. Zlasti nam ni znano, ako jih je že prejel.«

Kakšne laži in intrige se širijo? »Samouprava« piše, da se širijo neke laži in intrige in da se danes, ko se vsak politični človek more sestati s svojim prijateljem in nemoteno razgovarjati o aktualnih problemih, »liberalno izvajanje zakona« izkorišča in zlorablja. — »Hrvatski dnevnik« se čudi temu pisanju in pravi, da bi »Samouprava« kot list vladine stranke morala točno povedati, kakšne so to laži in intrige, ki se širijo in tudi kdo jih širi, da se bodo ljudje vedeli čuvati in jim ne bodo nasedli.

Pri volitvah delavskih zaupnikov v Brezi v Bosni so dobili socialisti 561 glasov, Hrvatski radniški savez 121 glasov in Jugoras 91 glasov.

Jugoras toži. Sarajevski Jugoras je pri policiji obtožil bivšega tajnika glasbene sekcije ter organizacije Jovana Dimića, da si je prisvojil gotovo vsoto denarja, ki ga je izvajal od članov.

Pričetku del na novi železniški progi Črnomelj-Vrbovsko minuli ponedeljek, je prisostvoval tudi prometni minister dr. Spaho.

Trgovsko ministrstvo so reorganizirali in ima sedaj šest oddelkov, doslej je imelo tri oddelke.

Narodna banka je izdala okrožnico, s katero se zabranjuje denarnim zavodom prodajati svobodne devize tujim diplomatskim uradnikom.

Uprava monopolov namerava zgraditi novo moderno tovarno za proizvodnjo nikotina iz domačega tobaka.

Sestanka Društva narodov, ki je 22. maja pričel v Zenevi, se udeležuje tudi londonski ruski veleposlanik Majski. Majski je dobil tudi

obširna pooblastila od sovjetske vlade za pogajanja z Anglijo in Francijo.

Misija Litvinova po londonskih vesteh. »Exchange Telegraph« poroča, da pojde Litvinov v kratkem kot delegat s posebnim nalogom v Zedinjene države in še nekatere. Potemtakem bo še sodeloval v zunanji politiki.

Kralj Zogu protestira. Bivši albanski kralj Zogu je poslal pismo Zvezi narodov, v katerem protestira proti zasedbi Albanije po Italiji.

Nekdanji prvi nacistični predsednik gdanskega senata o gdanskem vprašanju. Nekdanji nacist in prvi predsednik gdanskega senata dr. Herman Rauschnig, ki se nahaja v emigraciji v Angliji, piše o pripravah vlade v Gdanskem za slučaj vojne. Po statutu bi mesto Gdansk ne smelo imeti nobene armade, ampak samo policijske čete. V Gdansk pa je bilo vtihotapljeno iz Prusije orožje: tanki, težki metalci min, metalci plamena, topovi za pehoto in celo težka artiljerija.

Vodja nacistov v Lichtensteinu zaprt. Majliha država Lichtenstein je zadnje čase preplavljena z nacistično propagando, ki pa med domačim ljudstvom, ki je svobodoljubno in demokratično usmerjeno, nima uspehov: od vsega prebivalstva ni niti 5 odstotkov nacistov. Vodja nacistov je neki Theodor Schädler, ki so ga zdaj lichtensteinske oblasti zaprle in z njim vred še devet drugih nacistov.

Litva dobi prosto luko v Memelu. Nemčija in Litva sta se pogodili, da dobi Litva po zasedbi Klajpede svobodno luko za tranzitni promet. Pogodba je bila sklenjena dne 22. marca.

Nemško-italijanski vojaški pakt, ki bo po zagotovilu propagandnega ministra Goebbelsa najmočnejši vojaški blok v zgodovini, bo te dni objavljen.

Za slovaškega poslanika v Budimpešti je bil imenovan dr. Spisiak. Na povabilo slovaške vlade bo obiskalo več uradnikov madžarskih listov Slovaško.

Razno

Prešernova roistna hiša v Vrbi na Gorenjskem je postala last banovine.

Kakšna vojna letala premore Anglija? Britanski major Bleik je predaval v Beogradu o angleški letalski sili. Anglija razpolaga z letali, ki lete 600 km na uro, grade se pa novi aparati, ki bodo leteli 800 km na uro. Letalo, ki leti z brziho 500 km na uro, lahko nosi s seboj 1000 kg bomb in preleti progo 3200 km brez pristajanja. Veliki bomberji pa lahko nosijo 1800 kg bomb 4000 km daleč in lete 420 km na uro. Angleško letalstvo se poslužuje tudi novega načina polnjenja letal z bencinom iz »letečih cistern«. Letalo se spoji s cevjo z letalom, ki leti nad njim in nosi s seboj bencin. V 10 minutah se po taki cevi pretoči iz cistern 5000 litrov bencina v letalo, ki bencin potrebuje. Anglija bo v kratkem imela dovolj rezervnih letal in še bo v stanju, da bo zalagala z letali tudi druge države.

Kardinal Innitzer se je zopet oglašil. Kardinal Innitzer, ki je igral v Sušnikovi Avstriji vodilno vlogo, je po zasedbi Avstrije popolnoma utihnil. Sedaj je izdal poziv, naj se ob priliki popisa prebivalstva verniki vpišejo, da so katoliki.

Petletna Indijanka je rodila otroka. V Limi (republika Peru) v Južni Ameriki je petletna Indijanka rodila zdravega otroka. Porod je bil mogoče samo na ta način, da so zdravniki izvršili takozvani cesarski rez. Tako poročajo iz Amerike.

C. Nordhoff in J. N. Hall

HURIKAN

Poglavar mi je zakričal v uho: »Terangi Vas bo spremlil, doktor. Recite Taviju, da naj pošlje svojo družino semkaj... meni na ljubo! On je zgubljen, ako se bo zaupal čolnom! Ne bodo preživeli hurikana. Sedaj pa pojdite, doktor, ako že hočete!«

Čakali smo trenutek in gledali valove, ki so se penili v jarku in prinašali zemljo in pesek v laguno. Potem se je Terangi dotaknil moje rame. Ker ga niso več ščitili cerkveni zidovi, ga je vrglo par metrov daleč po tleh, predno je mogel počeniti in se prilagoditi viharju. Sledil sem mu in se krčevito oprijemal palmovih debel, ne da bi se oziral na razbitine, ki jih je nosilo po zraku. V tem trenutku sem se bal, da me bo odneslo kot odnese jesenski veter list z drevesa.

Terangi je izbral ugoden trenutek. Trije ali štirje ogromni valovi so se zaporedoma razlili po jarku in ko smo stopili v jarek je voda odtekla, tako da nam je segala samo do ledij. Toda tudi sedaj bi me bil tok odplaval v laguno, ako bi me ne bil prijel Terangi s svojo močno roko.

Bolj kot hodila sva se plazila in oprijemala vseh mogočih stvari, ki so nama nudile količkaj opore, tako sva prišla končno do Tavisove trgovine. Ko sem pogledal po cesti navzdol, sem v svoji zaprepaščenosti opazil, da je guvernerjeva hiša zginila... Niče-

sar ni ostalo od nje razen pobeljenih kamnitih opornikov, na katerih je počivalo poslopje.

Od Tavisove hiše je odtrgalo in odneslo tisti del strehe, ki je bila obrnjena proti vetru in pričakoval sem, da bo vsak hip odneslo še preostanek.

Tavi je zbral svojo družino na verandi za hišo. Eden izmed čolnov, ki so izgledali nebolgljeni in zapuščeni, je s svojim človeškim tovorom že plesal na valovih... Drugi je bil pričvrščen v plitvi vodi tik ob obrežju.

V trenutku, ki se mi je zdel posebno ugoden sva stekla s Terangijem proti hiši. Tavi me je zgrabil za rokav in me povlekel za seboj.

»Hoteli smo se že odpraviti brez vaju,« je kričal, »skrajni čas je.« Kričal sem na vsa pljuča, da sem mu sporočil kar mi je bil naročil poglavar.

Odločno je odkimal. »V cerkev? Nikdar! Cerkev se bo podrla, doktor! Ko se bo znočilo ne bo ničesar več ostalo od nje!«

Trenutek nato je Terangi zginil. Napravil je par korakov in že ga je zakril dež našim očem, ki je lil v potokih.

Nismo si več upali, da bi še nadalje ostali za hišo, ki jo je stresal vihar, da se je kar zibala; zidovi so grozili, da se bodo vsak hip podrli. Vse moje misli so sedaj veljale Hitiji. Lahko si predstavljate v kakšnem strašnem položaju je bila uboga žena s svojim nerojenim otrokom; toda je že tako, hurikan nima obzira do trpečih stvorov...

Tavi je skrbno odel svojo hčerko v oljnate cape. Nato jo je vzel na roke in stekel z njo do čolna; ostal,

smo mu sledili. Bredli smo po plitvi vodi in se potem drug za drugim zavihтели preko roba v čoln. Čoln, ki je bil privezan ob bregu so nato odvezali; štirje smo držali za vrvi in skoro je plaval naš čoln precej daleč od brega poleg drugih.

V tem hipu je priletelo po zraku tik nad našimi glavami več velikih komadov pločevine, ki jo je vihar odtrgal raz strehe. Take plošče so silno nevarni izstrelki; poznam slučaje, ko je taka pločevina, ki jo je nosilo po zraku, ljudi dobesedno prerezala na dvoje. Tavi je zakričal, da bi nas bil posvaril, toda mi smo v istem trenutku že sami opazili nevarnost in se vrgli med klopmi, na katerih sedeli veslači, na tla. Sekundo na to je sledil nov strahovit naliv in kopno nam je zginilo izpred oči, kot da se je spustilo pred nami gosto zagrinjalo.

Kadar se bliža tropični vrtničasti vihar se je treba boriti ne samo s kot hiša visokimi valovi in vetrovi, ki dosežejo hitrost sto in več milj na uro, ampak tudi z morjem, ki narašča vsled neprestanega zmanjševanja zračnega pritiska. Kraj, na katerem je stala cerkev, je bil mogoče za kak čevelj višji kot ostalo kopno, toda ni trajalo dolgo, ko je naraslo morje, ki se je zaganjalo preko koralnega pasu, dosegljo tudi to vzvišeno mesto. Iz lastnega sicer ne vem, kaj se je v tem času dogajalo na kopnem, toda poročila, ki sem jih prejel pozneje, mi omogočajo, da vam lahko prikažem jasno sliko tega kar se je bilo zgodilo.

(Dalje prihodnjič)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Napad, ki sramoti Trbovlje. Pred nekaj dnevi je šel s. Ocep Ivan na zmeno v elektrarno ob 9. uri zvečer mimo Sušnikove gostilne, iz katere je planilo nekaj možkih, med njimi tudi neki Hanzl. Ta je kot podivjan brez vsakega povoda napadel Ocepka Ivana z nožem in mu prizadel tri težke vbojilaje v prsa, med katerimi je eden ranil tudi pljuča. Napad je med vrati opazoval gostilničar Sušnik, pri katerem je napadalec pil. Ko je bil Ocep že težko ranjen, je prošil gostilničarja Sušnika, naj ga vsaj toliko brani, da bi ga podivjani napadalec ne zaklal. Gostilničar Sušnik se je pa na pragu obrnil, stopil v vežo in zaklenil vrata, namesto da bi bil pomagal človeku v smrtni nevarnosti. Kakor zahtevamo, da se napadalec eksemplarično kaznuje, tako si naj pošteno delavstvo dobro zapomni postopek gostilničarja, ki težko ranjenemu delavcu pred nosom zaklepa vrata. S sodrugom Ocepkom pa vsa delavska javnost sočustvuje, ker ga pozna kot zelo izobraženega, poštenega delavca in sodruga. — Opazovalec.

ZAGORJE OB SAVI

Na binokšno nedeljo v »Kino dvorano«. — Podružnica »Zveze rudarjev« priredi ob 9. uri dopoldne predavanje ss. dr. Avg. Reismana in V. Eržena, ki bosta govorila o tem: »Kaj je prinesel rudarjem novi finančni zakon?« Ker zadevajo te novice prav vsak in vsak rudarjev, upamo, da ne bo med nami nobenega, ki bi ne prišel in po možnosti pripeljal s seboj tudi svojo ženo in mladino.

LIBOJE PRI PETROVČAH

Obrot Keramične industrije se je zelo povečal. Postavili so dve novi peči na plin, ki prav dobro delujeta. Razširjena sta bila dva sukaška oddelka in en slikarski oddelak, in najbrž bodo postavili tudi novo skladišče. Vsled povečanja obrata je bilo sprejetih precejšnje število novih delavcev. V dobi splošnega zastanka v industriji je ta pojav pri nas treba pozdraviti. Želeti bi bilo le, da bi podjetje vsaj nekoliko več plačalo delavstvu za delo, ki nikakor ni lahko. Zlasti naj bi se podjetje držalo kolektivne pogodbe, torej tega, kar je samo podpisalo, ker so slučajni, ko delavci ne dobijo tega, kar jim je bilo s kolektivno pogodbo zamčeno. Bojda so zaupniki glede tega že intervenirali, toda reklo se jim je, da delavci, ki jih imamo v mislih, ne spadajo v dotično kategorijo, da si opravljajo ista dela kot ostali. Ko bi se vsaj še enkrat reklo, ker si slabše plačan, boš pa tudi lahko slabše ali pa manj delal. Delovni sistem je urejen tako, da se iztisne iz delavca kar največ mogoče. Prav bi bilo, ako bi vsi predpostavljeni vpoštevali delavstvo in z njim postopali kot se gre, saj je delavstvo tisto, ki vse ustvarja in tudi za tiste, ki ga morda samo nadzorujejo. V enem izmed sukaških oddelkov se dela že nekaj časa po deset do enajst ur in to brez plačila nadurnega pribitka. Delavci v tem oddelku so si tega sami krivi. Toda, ako je vodstvo podjetja pametno in noče, da bo v bodočnosti enkrat imelo radi tega sitnosti naj bi samo uredilo to vprašanje po zakonu. Delavci, ki k temu molče izpodkopavajo veljavnost kolektivne pogodbe in delajo na njenem poslabšanju. Ko bo pa vprašanje nove kolektivne pogodbe zopet v ospredju, bodo pa prav ti imeli največ prigravarij zaupnikom. Kadar pa imajo pečenko takorekoč na krožniku, jo pošiljajo delodajalcu nazaj, kakor da bi bili presiti. Tisti pa, ki stoji izven vrst organizacij tudi niso noben vzgled ostalemu delavstvu, ampak žalostne izjeme. Delavstvo mora biti vse v organizaciji, ne pa, da eni stoji ob strani in gledajo, kako drugi vlečejo in polnijo skledo tudi njim. Sodrugi, kolikor nas je zavednih, mi pa na delo in pripravljenost nezavedneje vsak dan znova. Zlasti pa širimo »Delavsko Politiko«, dokler ne bo sleherni v naši tovarni njen naročnik. Ne samo, da jo bereš, od tega list ničesar nima, ampak imaš korist samo ti, tudi plačevati jo moraš v redu, ne pa, da se samo okoriščaš s tem, kar drugi s trudom ustvarijo!

LAŠKO

Asfalt topliške ulice. Asfaltna plast topliške ulice je takoj od nje g. Henkeja in skozi do kopaljšča vsa v kotanjah, ki so ponekod globoke že po 6—8 cm, kar je nevarno za pešce, konje in kolesarje pa tudi za avtomobile, posebno v nočnem času. Dokler jih občinska uprava ne bo dala zaliti z novo asfaltno maso, naj jih zlasti najbrže začasno izpolni s finim, drobnim peskom kakor druga leta, kar je v interesu varnosti prometa.

Zidovje starega gradu. Zadnje čase silno razpada ta zgodovinski spomenik. Stolp ima gornji cementni obod, ki je bil zgrajen pred 10 leti popolnoma razbit. Desna stran stropa z lino je vsa v razpadu. Prav tako se ruši glavni del gradu. Vse gornje dele zidovja bi bilo treba ometati s cementno oblogo, jih spraviti v ravno linijo, kakor je to storila na svojem gradu celjska mestna občina v sporazumu z Muzejno upravo. Veliko je kriv razpada zimski mraz, še več pa mladina, ki po nepotrebnem kruši obzidje. Tudi stopnišče k stolpu je poškodovano. Vse line bi bilo nujno obložiti z cementno maso, da se prepreči nadaljnje rušenje. Tako oblasti kakor Tujskoprometno društvo naj se zavzamejo za ohranitev tega spomenika, ki je tako privlačna točka tako za tuje kakor za domačine. — Občani.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

LJUBLJANA

Občni zbor podružnice stavbinih delavcev v Ljubljani se je vršil v nedeljo dopoldne v dvorani Delavske zbornice ob lepi udeležbi članov, dasi je bilo vreme deževno. Občni zbor sta pozdravila zastopnik Strokovne komisije in oblastnega odbora zveze kovinarjev. Občni zbor je res stvarno obravnaval dnevni red. Predsedoval mu je s. Tratar. Razveseljivo je, da je organizacija čvrsta, čeprav se ima boriti s krizo in nasprotovanji delodajalcev zlasti v nekaterih primerih.

Rojaki iz Cerkna se opozarjajo, da se tudi

MARIBOR

Redno letno zborovanje krajevnega medstrokovnega odbora

Minulo nedeljo se je vršil plenum KMO, na katerem so funkcionarji polagali račune o delovanju te najvišje instance našega strokovnega pokreta v Mariboru. Radi deževnega vremena obisk ni bil takšen, kot bi bilo pričakovati, deloma pa so bili nekateri odborniki raznih organizacij zadržani. Plenum je otvoril in vodil sivolasi predsednik KMO s. Bibič, ki je po kratkem uvodnem govoru podal besedo tajniku s. Vidoviču. Iz tajniškega poročila je bilo razvidno, da so posamezne strokovne organizacije, kakor tudi KMO vršile v tem, da so se v zadnjem času, težke naloge, ki jih imajo delavske strokovne organizacije v borbi za očuvanje in pridobivanje socialnih pravic delavcev in nameščencev. Besni napadi nasprotnikov na marksistično gibanje, kakor imenujejo svobodne delavske strokovne organizacije, kakor tudi ovire in težkoče, ki se delajo svobodnim delavskim organizacijam s strani delodajalcev in drugih poklicanih in nepoklicanih instanc pa najbolje pričajo, da je naš pokret na pravi poti. Govoril je o socialni zakonodaji, o socialnih institucijah, ki jih vzdržuje delavstvo samo, o volitve

Tvrška Zelenka & Co., ki bo kakor smo že poročali premestila svoje obratovališče v Egipt, je baje ponudila tovarniške objekte v nakup mestni občini ki naj bi jih porabila za avtomobilske garaže. Menimo, da mestno avtomobilsko podjetje ne bo potrebovalo tako velikih prostorov za garaže in bi bilo tudi sicer želeli, da se obratovanje v tej tovarni zopet obnovi, ker bo z odselitvijo tega obrata izgubilo nad 300 tekstilnih delavcev svoj zaslužek. Tvrška Zelenka je sedaj odpovedala tudi nameščencem, ki bodo prav tako pomnožili armado brezposelnih. — Volitve

Kako pa je s stanovanjsko hišo za delavce in nameščence? Svoj čas je bilo govora o tem, da se je g. Schonsky obvezal napram mestni občini, da bo zgradil poleg tovarne novo stanovanjsko hišo za delavce in uradnike. Ne vemo ali je bila ta obveza s strani občine vključena na tovarno ali ne, vsekakor bi se to vprašanje pred preselitvijo tovarne moralo razčistiti.

Velike poplave. V Pesniški dolini je od sobote na nedeljo divjalo silno neurje. Ljudje trdijo, da se je utrgal oblak. Pesnica je v par urah prestopila bregove in se razlila po vsej dolini. Cesta proti št. Lenartu, v kolikor vodi sporedno s strugo Pesnice, je vsa pod vodo. Izstopili pa so tudi pritoki Pesnice. Cesta proti Sv. Jakobu je na več mestih pod vodo, istotako cesta proti Jarenini. V nedeljo je bil vsled poplave oviran tudi železniški promet in je imel brzi vlak radi poplave eno uro zamude. Pesnica je sicer že precej regulirana, toda, kakor se kaže, vsa regulacija ne bo nič pomagala, dokler ne bodo struge razširili. — Sedanja struga Pesnice je ozka in globoka, pa vsled tega voda ob najmanjšem naliivu hitro prestopi bregove. Sploh so vse grupe v Slovgoricah polne vode. Nalivi pa so povzročili, da se zemlja v višje ležečih predelih pričinja plaziti, kar ima zlasti v vinogradih lahko težke posledice. Škoda vsled poplav v dolini Pesnice bo seveda ogromna. Najbolj bodo prizadeti tisti kmečki delavci, ki imajo zemljo v najemu in so zakupnino že plačali ter zemljo obdelali, sedaj jim je pa šlo vse po vodi. Takim ljudem bi bilo treba najpreje pomagati.

Nekateri avtomobilisti se v mestnem pomerju ne drže predpisane brzine in drve kot kje na odprti cesti. Posledica so nesreče. — V nedeljo ponoči je neznan avtomobilist povozil nekega pasanta na križišču Radvanske in Frankoponove ceste, potem pa vozil dalje, ne da bi se bil brigal za žrtev.

Zamenjava starih vojaških izkaznic po obrazcu iz leta 1921. Vsi v Mariboru stanujoči vojaški obvezniki, ki imajo vojaške izkaznice po starem obrazcu iz leta 1921 (meko vezane knjižice v sivi barvi), naj se tekom 10 dni javijo pri mestnem vojaškem uradu v Mariboru, Slomškov trg 11 v svrhu zamenjave starih izkaznic z novimi. Kdor bi v tem roku izkaznice ne zamenjal bo kaznovan.

Posebna komisija je po poročilu »Slovenca« ugotovila, da je treba obnoviti fasado mestnega magistrata, ki je baje bila zadnjič obnovljena pred 120. leti.

Dva laži-detektiva sta baje v bližini Betnavskega gozda aretirala nekega bivšega kaznjenca in mu odvzela čevlje, klobuk ter 30 din gotovine.

Prostovoljno v smrt. Minuli petek popoldne je na Teznu skočil pod brzovlak pekovski pomočnik Ivan Oman. Kolesa lokomotive so ga silno razmesarila. Pokojni je bil star šele 32 let in je najbrže samomor izvržil v čbpu.

letošnji sestanek vrši na binokšno nedeljo dne 28. maja popoldne v gostilni pri »Urbančku« na Stožicah pri Ljubljani. Ta sestanek bo združen z obnim zborom društva »Porezen« in s proslavo sedemdesetletnice ustanovitve »Narodne čitalnice« v Cerknem. Pridite vsi! Prijatelji in znanci dobrodošli!

Rudarsko glavarstvo v Ljubljani se preseli v ponedeljek, dne 22. t. m. v palačo Glavne bratovske skladišnice na Vrtači št. 6 (vhod iz Levstikove ulice).

obratnih zaupnikov so bile že tretjič odgojene, kjer pa so se vršile, je delavstvo jasno pokazalo svojo voljo s tem, da je volilo kandidate, ki so jih postavile svobodne strokovne organizacije (od 102 izvoljenih obratnih zaupnikov, je dobila ZD I mandat, rdeči 72, plavi 15, beli 14 mandatov). Navajal je dalje boj tekstilnega delavstva, kovinarjev, živilcev, brivcev, kurjačev itd. za obrambo svojih že pridobljenih pravic. Delavstvo zahteva svobodo združevanja, govora in tiska, da se bo lahko uspešno branilo pred izkoriščanjem s strani tulega in domačega kapitala. — Blagajniško poročilo je podal s. Horvat, poročilo nadzorstva pa s. Pegan, ki je tudi predlagal podelitev razrešnice, ki je bila soglasno sprejeta. V debati so govorili ss. Horvat, Zidanšek in Jakomin, ki je pozdravil občni zbor tudi v imenu Strokovne komisije v Ljubljani, Skrinjar, Jelen in drugi. V novi odbor je vsaka priključena organizacija predlagala po enega zastopnika, odsotne organizacije pa bodo to storile še naknadno. Pred zaključkom je pozval s. Bibič zborovalce, naj neumorno širijo organizacijsko misel med delavstvom, »Delavski Politiki« pa pridobivajo novih naročnikov.

Mariborsko gledališče

Gostovanje Mrakove igralske družine

Dne 12. maja je gostovala gledališka družina iz Ljubljane, ki brez dvoma v dokajšnji meri nadkriljuje običajna diletantska združenja in očituje resno voljo do igralskega ustvarjanja. Vodi jo pisatelj g. Ivan Mrak, ki je za to priliko obdelal v dramatski obliki trnjevo življensko pot našega največjega slikarja Ivana Groharja. Razplet drame postavi gledalca že kar spočetka pred tragični razvoj dogodkov, ki se potem odigravajo z usodno nujnostjo. V vseh štirih slikah se kaže avtorjeva močna dramatska volja in tvorna sila, s katero pa še ne koraka vedno enakomerno zunanji teatralni izraz. Brez dvoma je »Grohar« resno in močno umetniško delo, za katero bi bilo želeli, da nam ga predstavijo v popolnejši obliki poklicni igralci. Uprizoritev je pripravil avtor sam in postavil dogajanje v preprost zunanji okvir, v katerem označujejo pozorišče le poredni komadi. V Mrakovi igralski družini je najmočnejša igralska osebnost g. Mrak sam, ki je podal oba protigralca, cesarskega nadsvetnika Vrbo in slikarja Groharja. Tudi ostali igralci so ustvarili razmeroma prav dobre oderske podobe, le lik Groharjeve zaročenke je izpadel precej medlo. V igri ji je odmerjen največji delež, ki bi ga lahko v dovoljni meri izčrpala le močna igralska osebnost. — Bil je to prav zanimiv večer, ki je privabil v gledališče obilo občinstva.

Francosko komedijo »Potovanje v Benetke« bo v režiji Edo Verdnicke uprizorilo Narodno gledališče. Predstava se bo vršila v korist Združenju gledaliških igralcev v Mariboru.

2000 časopisov je prenehalo izhajati od septemberske kriz lanskega leta doslej na češko-slovaškem.

Rudarski bolezenski šihiti v finančnem zakonu

S predavanja v Hrastniku

Hrastnik, dne 21. maja. V bližnjih Trbovljah je tik pred zadnjimi občinskimi volitvami nek politik vabil rudarje z obljubo, da bo že v par mesecih (bilo je to o božičnem času) rudarjem popravljena krivica, prizadejana s poslabšanjem § 219 obrtnega zakona o plačevanju mezde v boleznih. Toda, ko je izšel tri mesece pozneje finančni zakon, so se morali rudarji v svoje razočaranje pripraviti, da je bila tista trboveljska obljuba čisto navaden »volilni govorec«. Tako poci izvajajo gotovi ljudje svoje potegavščine z rudarsko socialno zaščito.

Že na tem vidimo, kake velikanske važnosti za naše rudarje in za vso slovensko javnost je poznanje določil

novoga finančnega zakona za leto 1939-1940.

Podružnica »Zveze rudarjev« v Hrastniku se je zavedala, da mora sproti seznanjati svoje člane, kaj se godi z njihovimi najbitnejšimi pravicami in je zato povabila s. dr. Avg. Reismana in urednika V. Eržena, da sta v nedeljo predavala vsaj v najvažnejših novostih in spremembah, ki jih je prinesel delavstvu, zlasti rudarjem letošnji finančni zakon. Ker je tudi v Hrastniku ravno dopoldne lilo,

CELJE

Zopet škandal v tekstilni tovarni

Pred kratkim se je zgodil zopet slučaj, ki v prav žalostni luči slika razmere po naših tekstilnih tovarnah, ki so po večini v tujih rokah. V tekstilni tovarni »Metka«, last g. Weinbergerja je pretepel nek predelavec zaposlenega delavca, da je obležal nezavesten.

Na vpogled smo dobili zdravniško spričevalo izstavljeno od primarija tukajšnje bolnice. Zgrozili smo se, da je kaj takega mogoče v Evropi v 20. stoletju.

Delavstvo je brez zaščite, ker je brez strokovne organizacije in trpi radi aizkih mezd ter šikan, sedaj ga pa še pretepaajo.

Iz takih primerov sledi samo en nauk. Samo močna svobodna strokovna organizacija je garancija, da se bo delavca v tovarni smatralo za enakovrednega človeka.

G. Weinberger mesto da bi nil na mestu odpustil podivjanega predelavca je stori obratno in odpustil delavca.

Nasvetujemo g. Weinbergerju, da s takimi metodami v tovarni preneha, če noče, da bo izgubil na ugledu med pošteno slovensko javnostjo.

Delavcem pa povemo, organizirajte se in borite potom organizacije za svoje pravice v tovarni!

Delavska fanfara »Vzajemnosti«. V sredo bo ob 20. uri prvi teoretični pouk. Vabimo vse tiste, ki imajo veselje in resno voljo do igranja na fanfare, da se priglase in prinesejo s seboj zvezek za note, ki stane 1 din. Vaje se bodo vršile v društveni sobi »Vzajemnosti« v »Delavski zbornici«.

Slovenija je pasivna dežela. Zato moramo kmetijstvu posvetiti vso pozornost in s propagando širiti racionalizacijo kmetijskih obratov. Prilika za tako propagando se nudi zlasti med pomladanskim ljubljanskim velesojom od 3. do 12. junija, ki naj bi si ga ogledal vsak naš kmečki gospodar, saj bo na njem velika razstava poljedelskih strojev. Zasajen je tudi vzoren sadni vrt z najzlahnejšimi sadnim drevecem kot vzorec, ki naj služi našim kmečkim gospodarjem v umnem sadjarstvu. Razstavljena bodo tudi umetna gnojila. — Razen tega bo kmečki gospodar v drugih oddelkih velesoja našel mnogo koristnega ter pobud za ureditev doma in posestva. Napreden kmečki gospodar se mora zanimati tudi za napredek in industriji in obrti, če hoče, da bo napredovala tudi njegova kmetija.

»Kuroziteti«. Pod tem naslovom piše št. 19. bratske »Slobodne Riječi«: »Bratske beogradske »Radničke novine« javljajo v prejšnji številki, da je uredništvo iz finančnih razlogov uknilo rubriko o pregledu notranje politike in prosi čitatelje, da to uvažujejo. Da bi to praznino kolikor toliko izpolnilo, se je uredništvo odločilo, da se bo posvetilo zbiranju važnih statističnih podatkov. In sedaj je že začelo pisati v tem pravcu. Pred nami je prvi članek v tem smislu pod naslovom: »Koliko oslov je v Jugoslaviji?« Razume se, da bo sedaj sledila statistika volov, in potem po vrsti svinj itd., ker je vsekakor potrebno, da se ve za njihovo število, kakor tudi za število hijen in živali, ki se hranijo z mrhovino.«

Iz češke

Češko mesto Iglava ni nemško. Nemški listi so pisali in še pišejo, da je Iglava nemško mesto. Te dni so imeli v Iglavi občinske volitve, v katerih so tudi v novih razmerah dobili Čehi 26 mandatov, Nemci pa 16. — Skoraj enak primer je v velikem moravskem mestu Brnu, o katerem tudi trdijo, da je nemško. Tam je češko prebivalstvo v novi politični zajednici v veliki večini.

Slovaška firma je poslala v Prago svojega ravnatelja, da tam opravi posle s češko eskomptno banko. Poveljstvo Hlinkove garde mu je potovanje dovolilo, ravnatelj pa je moral dobiti še dovoljenje od nemškega vojaškega poveljstva v Sil-leinu, preden je odpotoval.

udeležba žal ni bila takšna, kot bi jo zahteval tako pereč dnevni red, čeprav bi vsaj rudarji iz bližnjih kolonij kljub dežju lahko riskirali pot v dvorano »Konsumnega društva rudarjev«. Vendar, naročniki »Delavske Politike« so pokazali svojo zrelost ni rešili čast hrastniške delavske razredne zavesti.

Najbolj razveseljivo pa je bilo, da je prišlo lepo število sodrugov kljub dežju celo preko hriba iz Trbovelj, kakor tudi častno zastopstvo iz Spodnjega Hrastnika, steklarjev in kemičarjev, ki so predavatelja takoj naprosili, da prideta čimpreje tudi k njim predavat o delavski zakonodaji in s tem oživita zavednost v steklarni in kemični tovarni.

Predavanje je otvoril in vodil s. Praprotnik.

Dobro so rudarji razumeli tudi vlogo delavskega časopisa v tem boju in so se priglasi za naročnike »Delavske Politike« še tudi tisti redki, ki je doslej niso imeli.

Nad vse zadovoljni s podukom polnih treh ur so se udeleženci razšli šele po 12. uri in trdno obljubili, da bodo drugič nedeljske zaspance šli buditi in jih pripeljali s seboj na predavanje. Borbeni duh in dobra volja sta prevevala ta deževni dopoldan navzoče v dvorani in smo zato lahko z uspehom popolnoma zadovoljni.

Kotiček sodružic

Pravilno ravnanje s stvarmi

Če pridem prvič v tujo hišo, vidim takoj na prvi pogled, ali ima gospodinja pravi zmisel in razumevanje za stvari, za navidezno mrtvi del svojega stanovanja. Če je povsod lep red, vsak kotiček snažen, vsak predmet cel in v dobrem stanju, je jasno, da ravna gospodinja in z njo vred vsa družina s slehernim najmanjšim predmetom obzirno in spoštljivo, da računna s posebnostmi slehernega predmeta in si prizadeva, ohraniti ga čim dalje sposobnega za vršenje svoje službe. So pa tudi gospodinjstva, kjer se nudi očem ravno nasprotna slika. Vse je nesnažno, zanemarjeno, pokvarjeno in uničeno, vse je razmetano, v vsakem kotu leži nekaj. Sleherni predmet v stanovanju, od največjega do najmanjšega nosi znake nezmisljenega, napačnega ravnanja. Stene, okna, pod, peči, ključavnice, pohištvo, posoda, orodje, obleka, perilo, obutev, — vse to nam priča, da ravna družinski člani z njimi kakor če bi spustil slona ali medveda med porcelan. Lahkomiselni in brezglavi ljudje, ki ravna surovo s predmeti, jih poškodujejo in onesposobijo za službo, ne pomislijo na to, koliko neprilik in škode napravijo sebi in pa svojemu sočloveku.

Ker se po naših gospodinjstvih iz nevednosti, nemarnosti in brezobzirnosti pokvari in ugonobi nešteto vrednost, kar ni samo v škodo posamezniku, ampak celotnemu narodnemu gospodarstvu, je naloga sleherne gospodinjke, da se predvsem sama navadi pravilnega in obzirnega ravnanja z neživim delom svojega gospodinjstva. Tudi mrtve stvari so nam za dobro ravnanje silno hvaležne, v nasprotnem slučaju se pa maščujejo s tem, da se pokvari ali pa docela uničijo in nam s tem prizadejajo občutno škodo. Saj ima tudi vsaka navidezno mrtva stvar svojo individualnost, nekako dušo oziroma nekako življenje, ki ga ji je vdahnil oni, ki jo je oblikoval in jo usposobil za določeno službo. Vsak predmet je njegov izdelovalec priredil z željo, da bi čim dalje dobro in zvesto služil. Mi sami se pa moramo potruditi, da dobro spoznamo bistvo in vse lastnosti dotičnega predmeta, da se naučimo vseh potrebnih prijemov in pravilnega postopanja z njim. Le tako početje je pametno in tudi edino pravno, če pogledamo še globlje, kajti tam, kjer ravna grdo s stvarmi, tudi v čisto človeškem zmislu ni vse v redu. Če spustiš svojo jezo nad krožnikom, ki ga treščiš ob tla, če pretepeš svojega psa ali konja, če udariš otroka ali ženo, če zamahneš po sočloveku s palico, nožem ali sekiro, skozi vsa ta dejanja se vleče rdeča nit, ki priča o neizgrajeni notranjosti. Zato je treba privaditi otroke od najzgodnejše mladosti na zmiselno, skrbno, obzirno in lepo ravnanje s slehernim predmetom, ker je to velike važnosti za utrditev značaja. Pravilno ravnanje z mrtvimi predmeti je pa tudi važna postavka v boju za obstanek, kajti v slehernem pokliču imamo opravka z različnimi tehničnimi in drugimi napravami, ki nam dobro služijo le tedaj, če se z njimi dobro razumemo.

Modrilo ali plavilo v gospodinjstvu

Naše današnje modrilo imenujejo sicer še vedno ultramarin ali indigo, dasi ga že dolgo ne izdelujejo več iz teh dveh dragih barvil, ampak iz katrana. Mnogo gospodinj modrila pri perilu sploh ne uporabljata, češ da se z njim samo skriva nepravilno pranje. Če pa uporabljamo modrilo, moramo paziti na to, da perilo najprej popolnoma do čistega izplaknemo. Če damo perilo, ki se ga še držijo delci mila, v modro vodo, postane perilo ščasoma sivo. Ako vržemo perilo zvito v modro vodo, dobimo modre proge. Modro vodo si pripravimo pravilno tako: Eno ali dve žlici modrila vlijemo v ¼ l tople vode, dobro pomešamo, vlijemo v čeber v vodo in spet dobro premešamo. Zelo fino perilo damo iz te modre vode še v čisto vodo, izplaknemo in obesimo. — Nekateri perice imajo navado, da dodajo modrilo vodi, v kateri bodo kuhale perilo in sicer zadostuje za srednjeveliki kotel žlica modrila. Seveda je pa treba dodati modrilo, preden je perilo v kotlu. Perice pravijo, da raztopi modrilo vso nesnago, ki se nahaja v perilu ter da postane potem perilo snežnobelo. Seveda je pa treba potem tako perilo izplakniti kakor vsako drugo. — Zelo dobro je modrilo za barvanje izpranih in obdelanih modrih oblek. Najbolje je, če preizkusimo najprej na majhnem kosčku blaga, kako močno raztopi no naj napravimo. — Malokatera gospodinja ve, da je modrilo imenitno sredstvo za čiščenje vseh belo lakiranih oken in vrat, katerim ohrani ves sijaj. V vedro vode vlijemo veliko žlico modrila in veliko žlico salmijaka, nato pa namočimo mehko krpo in umivamo vrata. Zelo umazana mesta po potrebi tudi namilimo. Nato še umijemo vrata s čisto vodo in posušimo z mehko krpo. — Oglevala in šipe prav tako dobro očistimo z modro vodo, a brez dodatka salmijaka. Zlasti hitro odpravimo s to modro vodo mušje pike, šipe pa se potem lepo svetijo. — Modrilo v kroglicah je zelo dobro sredstvo za čiščenje srebra. Srebro je treba z modrim prahom suho odrgniti.

Riževi kolački s sadno juho

Skodelico riža skuham na mleku ali vodi, da je mehek in gost, nato dodaj dve jajci, žlico moke, dve žlici sladkorja in malo soli, če hočeš, pa še dodaj pest rozin. Od te zmesi devaj v vročo mast okrogle kupčke in speci kolačke na obeh straneh lepo rumeno. — Prav dobro večerjo, zlasti priljubljeno otrokom, dobiš, če napraviš k tem kolačkom sadno juho ali sadno omako: Poljubno sadje, kakršnega pač imaš po letnem času na razpolago, jabolčne kralje, hruške, češnje, češnje, borovnice itd. skuham s potrebno vodo, dodaj malo citrone, sladkorja in cimta ter poveži z žlico moke, ki si jo na mrzli vodi razvrkljala. Tudi iz marmelade lahko napravimo dobro sadno omako.

PRENOVITE SE Z LAHKIMI ČEVLIJI

45301-2204 Za lepe dneve najcenejši in najudobnejši otroški čevljički z gumijastim podplatom. Otroški Din 12.— in 13.— ženski Din 18.— moški Din 25.—

45401-8801 Otroški čevljički z zaponko. Izdelani iz močnega angleškega platna v drap barvi, s prožnimi gumijastimi podplati.

2961-44864 Fina dječija fleksibilna sandala, sa ukrasom i spangom preko rista. Dobro j djeci za ljeto.

5982-14800 Praktične otroške sandale iz usnja, z močnimi usnjenimi podplati. Nemirnim otrokom za igranje in sprehode.

5392-14859 Otroški bell čevljički iz nubuka, ki so kombinirani z usnjem, in usnjenimi podplati. Za hinkoži boste najbolj razveselili otroke s temi čevlji.

36915-3441 Udobni čevljički iz rdečega bureta, z gostimi prožnimi podplati. Za tople dneve posebno prikladni.

60695-3938 Lahki ženski čevlji iz močnega angleškega platna, kombinacija v rdeči, modri in zeleni barvi. Posebno lepo zunanost jim dajejo okrasni trakovi.

5985-15176 Predosem udobnost! Lahke in udobne sandale iz finega usnja moderno izrezane. Za sončne dneve.

3965-56192 Za sončne dneve Vam bode najbolje ustrezale te močne sandale iz finega usnja, z modernim okrasom. Izdelane so po najnovejšem modelu.

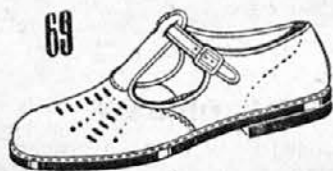
2386-16173 Novi model iz Nice! Izdelan iz finega belega nubuka, z modernim visokim nartom. Okusno izrezane, dajejo nogi dovolj zraka. Princesa. — Tanki a močna svileni nogavica, ki bo zadostila okusu vsake dame.

Princesa — tanki a močna svileni nogavica. Zadostila bo okusu vsake dame.

9337-2208 Gospodu pristojajo li novi obleki ti fini čevlji iz belega ali sivga platna.

2967-42000 Lahke moške usnjene sandale, z usnjenim podplatom. Luknjice na prednjem delu dajejo nogi dovolj zraka.

27-44683 Elegantni poletni čevlji za gospode! Iz sivga in drap semša ali iz usnja, okrašenega z luknjicami, z usnjenim podplatom.

9927-0713 Moderni čevlji gospodom za poletje. Izdelani so iz javega usnja, kombinirani s platnom, z usnjenim podplatom.

3039-24674 Moški lahki nizki čevlji, z olivrom, izdelani iz finega usnja, okrašeni luknjicami in usnjenim podplatom.

Delavski pravni svetovalec

Mezda za orožne vaje (Maribor)

Vprašanje: V naši tovarni se nas je vrnilo okrog 60 tekstilcev z orožnih vaj in smo zahtevali izplačilo mezde za odsotne tri tedne. Tovarnar pa nam priznava predvsem samo za dva tedna mezdo in še od teh nam odtgne za hrano, ki smo jo dobili pri vojakih. Kaj imamo zahtevati?

Odgovor: Kakor smo že poročali v »Delavski Politiki«, obdržijo delavce pravico do mezde za čas štirih tednov vojaških vežb, če je bil poprej vsaj eno leto v službi in ako za ta čas ne prejema od države ustrezne odškodnine. Ker ustrezne odškodnine gotovo nobeden ni dobil za čas vojaških vežb in tista hrana ni misljena kot »ustrezna odškodnina«, Vam mora plačati tovarnar mezdo v celoti za vse tri tedne. V času, ko ste bili pri vojakih, je morala zlasti živeti tudi rodbina vpoklicanega in

se Vaši izdatki v tem času niso zmanjšali za din 10 dnevno, če niste Vi doma jedli. Zakon pač hoče štiti delavca, ko vrši najvišjo državljansko dolžnost in to na račun delodajalca, ker ste vendar s tem štiti tudi njegovo premoženje. Po našem mnenju bi bilo tudi primerno, da takšnega delodajalca potom organizacije prijavi komandi mesta ter politično-upravni oblasti, da bodo imeli tam v evidenci tudi takšno državljansko zavednost in politično zanesljivost.

Prevelik račun trgovca (Hrastnik)

Vprašanje: Mati je bila dolžna trgovcu in sem se jaz zavezal ta dolg poravnati s tem, da sem odstopil svojo terjatev napram nekemu delavcu. Trговец je dobil te terjatev izplačano v višjem znesku, nego je znašal dolg. Ta presežek pa si je trgovec samolastno poračunal za 8 odst. obresti za 4 leta, za katere se sploh nisem obvezal. Ali lahko dobim to nazaj in kako?

Odgovor: Po zakonu ima trgovec pravico zahtevati za vsak dolg največ zakonite 6 odst. obresti, ki jih lahko iztirja od dolžnika za 3

leta nazaj, če ni bilo drugače pogojeno. Ako pa ste se Vi obvezali trgovcu, da mu poravnate le gotov znesek, lahko zahtevate od njega, da Vam vrne vse od Vašega dolžnika pobrane obresti. Za 4 leta pa trgovec na noben način ni bil upravičen zahtevati obresti, če jih nista z materjo izrecno priznala in ravnotako ne 8 odst. obresti. Ako Vam tega trgovec prostovoljno ne vrne, ga morate seve tožiti. Materi pa razložite, da imate delavci v Hrastniku svojo solidno poslujočo trgovino Konzumnega društva, v kateri Vam gotovo ne bi zaračunali 8 odst. obresti in še bi mati izvrševala svojo dolžnost »Svoji k svojim«.

Anglija ima dobiček od — emigracije. Mnogi imoviti emigranti iz Nemčije so se preselili v Anglijo ter tam ustanavljajo nova industrijska podjetja. V letu 1938. se je število takih podjetij potrojilo. V podjetja so emigranti investirali okoli 5 milijonov funtov (to je okoli 1120 milijonov dinarjev). Večina teh podjetij je osnovanih v okolici Birminghama in Londona. Za ta gospodarski faktor je Nemčija seveda oslabljena.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebniinah in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za otroci mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

Zahvala

Ob nenadni težki izgubi naše dobre soproge, matere, sestre, stare matere, tete, tašče, gospe

MARIJE HABJANIČ

se zahvaljujemo vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo godbi Glasbenega društva delavcev in uslužbencev ter pevskega društvu Krilato kolo za v srce segajoče žalostinke. Lepa hvala tudi vsem darovalcem vencev in cvetja.

Žalujoči ostali.